

Др Тијана Д. Перић Дилиџенски, научни сарадник
Института за политичке студије
peric.tijana@yahoo.com

АНТИМИГРАНТСКА ДИСКУРЗИВНА МАТРИЦА КАО ПОЛИТИЧКИ НАРАТИВ*

У свећу без илузија човек је странца.

(Албер Ками)

Сажетак: Мигрантска криза са којом се Европа суочава дужи низ година покренула је лавину ксенофобије и дисперзију антимигрантских сентимената који су постали референтна матрица за политички дискурс. Антимигрантски дискурс се паралелно јавља у својству форме употребе језика и облика социјалне и политичке интеракције. Антиагонистички стереотипски наратив о мигрантима полази од тезе да они конституишу репродуцентну социјалну скупу (нежоративно хорду) која представља економску и безбедносну претњу по домицилно становништво, те која није кадра да се културолошки асимилује у државама транзиција, пријема и крајње одређенија (дихономија Ми – Они). Ширење антимигрантског дискурса постаје стратегија освајања изборног тела и важна алатка за мобилисање политичке подршке. Политички инжењеринг европских политичких партија показује да антимигрантски дискурс није ексклузивни десно профилисаних партија политичког спектра (иако је њима најсроднији) већ постаје и све значајнија тема на политичкој ајенди левог популизма. Антимигрантски дискурс се рефлектује кроз националистички и хоспиталан пристиуп имиграцији, величању националних и суверенистичких наратива и непријатељском односу према неолиберализму. Антимигрантски наративи су нашли своје уориште у политичком деловању многих европских партија које су махом суверенистички профилисане. Овакав политички свод резонанце мигранта претвара у странца и говори о тријумфу комунистичаризма у односу на космополитизам чиме гесло Европске уније „уједињени

* Овај рад је настао у оквиру пројекта бр. 179009, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

у различитости“ (*in varietate concordia*) њој је уједињено и подлеже деконструкцији.

Кључне речи: *мигрант, сиранац, дискурс, левица, десница*

1. ДЕТЕРМИНАНТЕ АНТИМИГРАНТСКОГ ДИСКУРСА

Почев од 2015. године, дисперзија антимигрантских сентимената је захватила европски континент а као посебно осетљиво упориште фигурирају државе чланице Европске уније које за мигранте представљају економску Меку.¹ Аверзија према миграцијским кретањима и мигрантском корпусу је између осталог консеквенца негативне медијске визуализације миграната као хорде са освајачким претензијама на Европу. Негативна перцепција миграната усмерила је европско бирачко тело ка антимигрантским популистичким партијама доминантно оличеним у радикалној десници. Не сме да се сметне с ума да је већински део европске популације и даље традиционалистички оријентисан и да даје предност устаљеним вредностима попут безбедности и очувања јединства у односу на космополитске тенденције оличене у универзализму. Припадници ове групације имају тенденцију да перципирају и интерпретирају негативне медијске садржаје о мигрантима на негативан начин будући да такви прикази из њихове визуре представљају хаос и немоћ политичких институција да се изборе са тим. Речју, њихов суд није мизантропски *per se* али је вредносно негативан јер је као такав највероватније формиран у ранијој животној доби и повезан је са социјализацијом и образовањем.²

Остаје упитно да ли медијски симулакруми³ могу и у ком квантуму да редефинишу формиране политичке ставове, међу којима и став према имигрантима. Сматрам да су медији кадри да мењају ставове политички неопредељених грађана, грађански и политички неосвешћених те оних који су склони популистичком дискурсу и манипулацијама. Ова рефлексија намеће нову проблематику и отвара питање о детерминантама антиимиграцијских

¹ О разумевању европске мигрантске кризе опширније видети: Ненад Стекић, „Екстремизам као чинилац системске динамике заједничке безбедносне и одбрамбене политике Европске уније током мигрантске кризе“, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 1/2019, 285-307.

² James Dennison and Andrew Geddes, „A Rising Tide? The Salience of Immigration and the Rise of Anti-Immigration Political Parties in Western Europe“, *The Political Quarterly*, Vol. 90, No. 1, January March 2019, 108.

³ О улози медија у обликовању социјалне збиле видети рад: Весна Станковић Пејновић, „Тоталитаризам као облик медијске конструкције стварности“, Српска политичка мисао, 2/2018, 45-63.

ставова. Антиимиграцијски ставови су превасходно условљени перцепцијом контроле посматрано кроз призму европских грађана. Грађани који су слободномислећи и који верују да су кадри да контролишу властити живот позитивно су оријентисани према мигрантима и промени социјалног миљеа насталој услед интеграције/асимилације миграната. Идентичну логику испољавају и грађани који су у основи етатисти и који верују да влада и друге политичке институције контролишу релевантне социо-политичке процесе, *in concreto* прилив и интегрисање миграната. Супротну перцепцију контроле имају грађани који немају финансијску сигурност, који се осећају небезбедно, који су политички немоћни или крајње отуђени од сфере политике. Ови грађани, иако се у демографским карактеристикама не разликују од остатка популације осећају велики анимозитет према мигрантима јер их сматрају безбедносном и економском претњом.⁴

Мигрантска криза је изменила европски политички пејсаж кроз поларизацију и политизацију грађанства на темељу новог социјалног расцепа космополитанизам-комунитаризам. У фундаменту овог сукоба су наративи о универзализму насупрот наративима о очувању националног идентитета и суверенизма. Однос према имигрантима и миграцијама у целини креира политичке поларитете оличене у мигрантским насупрот антимигрантским странкама. Као код сваког друштвеног расцепа, референтни су вредносни судови, интереси супротстављених друштвених група и стратегије за мобилисање подршке бирачког тела које се сврстава у политичке партије према властитим преференцијама. За космополите који су либерали и браниоци глобализације, мултикултуралисти који заговарају свеколико отварање граница (слобода кретања људи, услуга, капитала) националне државе су превазиђена форма организације те сматрају да суверенитет треба да се пренесе на супранационална тела. Космополити су високообразовани и хоризонтално и вертикално мобилни. Комунитаристи су њихов антипод, корпус са скромним социјалним и културним капиталом, просторно и вертикално немобилан и отуда заинтересован за очување националних граница од „продора Варвара“.⁵

По мом уверењу, антимигрантску дискурзивну матрицу карактерише употреба популистичке реторике, креирање осећаја страха, конструкт мигранта као непријатељског варварина и странца, еуроскептицизам, величање суверенистичких и националистичких наратива, антиглобализацијски сентименти и хостилност према неолибералној провенијенцији. Овако постављени наративи нужно намећу онтолошку угроженост која рађа питање

⁴ Vera Messing, Bence Sagvari, What drives anti-immigrant attitudes?, Internet, <https://www.socialeurope.eu/what-drives-anti-migrant-attitudes>, 10. септембар 2019.

⁵ Wolfgang Merkel, „Kosmopolitizam protiv komunitarizma: novi sukob u evropskim demokracijama“, *Političke perspektive*, Vol. 6, No. 3/2016, 75-76.

социјалне и политичке инклузије, осећаја припадности, ко јесте а ко није један од нас? Потпомогнут сервилном медијском пропагандом, антимигрантски дискурс има тенденцију да релативизује уставни патриотизам и институционализам као каријатиде демократског друштва. Денисонова и Гедесова рефлексивна идеја иде корак даље, препознавајући „замену *vox populi* или суровог правила одлучивања већине са slabим поштовањем за индивидуалне слободе и људска права“ као интенцију антимигрантски профилисаних наратора.⁶

Антимигрантска дискурзивна матрица је антитеза одбацивању устављених западних образаца у чијој је основи страх од нове реконкисте. Повест европског идентитета је повест странаца кроз перманентно суочавање са другим, различитим. Зигмунт Бауман је својевремено концептуализовао антропофагну и антропоемску стратегију према странцима. Према Баумановој рефлексивности, антропофагна стратегија (прождирање странаца) је стратегија асимилације и она се очитује у гушењу свеколике различитости, забрањивању свих традиција у сврху наметања једног доминантног обрасца. Антропоемска стратегија (исповраћање странаца) је стратегија искључивања другог, различитог и она има различите појавне облике, од задржавања странаца у гетима, преко њиховог изгнанства и на крају физичког уништавања.⁷

О социолошком и филозофском феномену страности и другости исписане су многе студије али референтан теоријски оквир представљају радови Георга Зимела, чији је странац доцније постао узор Парковом маргиналном човеку, Вудовој и Шицовой придошлице, Зиовом дошљаку итд. Зимелов странац са почетка двадесетог века долази и остаје у окружењу ком не припада од почетка, уносећи у њега својства која не потичу из њега. Страност као близина туђинца у себи инкорпорира спољашњост и супротстављеност. Корелација истовремене близине и удаљености Зимеловом странцу даје слободу, лишеност предрасудама, ослобођеност од навика и пијетета и чињеницу да је странац у крајњој мери органски део групе премда је његова инклузија била неорганска.⁸ Роберт Парк сматра да је цивилизација крајњи продукт контакта и комуникација до којих је између осталог дошло и миграцијским кретањима. Повлачећи паралелу између миграција и рата јер оба феномена су „испрва ретко мирне природе“ креира нови теоријски конструкт човека са маргине. Маргинални човек у интерпретацији Роберта Парка је особа која живи у миљеу различитих група људи и дели ставове а истовремено није спремна да се одвоји од својих традиција и као таква није у

⁶ J. Dennison, A. Geddes, 116.

⁷ Zigmunt Bauman, „Stvaranje i prevazilaženje stranca“, u: Stranac u humanističkom nasledu (ur Dušan Marinković i Dušan Ristić), Mediteran Publishing, Novi Sad 2017, 64.

⁸ Студиозније анализирано код: Georg Zimmel, „Stranac“ u: Stranac u humanističkom nasledu (ur Dušan Marinković i Dušan Ristić), Mediteran Publishing, Novi Sad 2017, 15-21.

потпуности прихваћена (Парк додаје и синтагму „због расних предрасуда“).⁹ Парков маргинални човек је у међувремену теоријски модернизован и не подразумева само расне хибриде, већ и културолошке и религијске „који имају идентитетски конфликт неке врсте, који се суочавају са чињеницом да су неки делови друштвеног живота којима би желели да приступе за њих заворени, или отворени само по цени издаје ствари и људи који су им драги“.¹⁰

Слика странца као другог мењала је своју физиономију у зависности од доминантне политичке идеологије. Однос према другом у либерализму који се темељи на индивидуализму био је заснован на толеранцији, отворености, сузбијању ксенофобије и расистичких тенденција. У социјалдемократији и комунизму однос према странцу је имао широк дијапазон, од толеранције и настојања да се интегришу у западна друштва до искључивања. Конзервативизам као идеологија базирана на идеји заједнице је према страности заузео став дистанце и скептицизма. Слика странца као другог у национализму је базирана на радикалном односу искључивања (није наш) са сврхом одбране нације (Ми групација) од страности (Они групација). Фашизам и националсоцијализам су отишли у екстремно и радикално искључивање других које је неретко резултирало и физичким уништењем страности. Нова десница је заговарала софистицирано (метаполитичко) искључивање странаца верујући да они угрожавају народе и културне идентитете. Популистичка радикална десница је етноцентрична, ксенофобична, непријатељски и дискриминаторски настројена према страном и непознатом.¹¹ Странице које следе критички ће се осврнути на поимање миграната као социолошких других у радикално десничарској интерпретацији.

2. УЛОГА АНТИМИГРАНТСКИХ НАРАТИВА У СТРАНАЧКИМ ПОЛИТИЧКИМ ПЛАТФОРМАМА

Вац Хрисџ је Јеврејин. Вац ауџомобил јајански. Ваца џица је џијалијанска. Ваца демократија – џрчка. Ваца кафа – бразилска. Вац одмор – џурски. Вацџи бројеви – арайски. Ваца слова – лајинична. Само је Вац сусед сџранац.

Зиџмунџ Бауман

⁹ Видети опширнију расправу: Robert E. Park, „Ljudske migracije i marginalni čovek“ u: Stranac u humanističkom nasleđu, priredili Dušan Marinković i Dušan Ristić, Mediteran Publishing, Novi Sad, 2017, стр. 100-112.

¹⁰ Everet Ć. Hjuz, „Esej o čoveku sa margine“ u: Stranac u humanističkom nasleđu (ur Dušan Marinković i Dušan Ristić), Mediteran Publishing, Novi Sad 2017, 120.

¹¹ О перцепцији странца у контексту савремених политичких идеологија видети: Anđelko Milardović, Stranac i društvo Fenomenologija stranca i ksenofobije, Pan liber, Zagreb 2013, 171-190.

По мом уверењу, антимигрантски дискурс фигурира као реактиван феномен на унутрашње и спољашње кризе и има функцију мобилизације бирачког тела. Овај вид дискурса је најзаступљенији у радикално/крајње/екстремно/популистичко десно профилисаним европским политичким партијама. Такав тип партије безмало постоји на сваком педљу европског континента али је упитан политички утицај такве партије. Оне имају скромније домете у либералним нордијским земљама као упоришту европске социјалне демократије, изузимајући Шведске демократе и Данску народну партију које се окрећу европском десничарском популизму оличеном у антиглобализацијским, антиисламистичким и антимиграцијским ставовима. Иако популистичка, Странка Финаца је донекле блажа у својим антимиграцијским ставовима у поређењу са горенаведеним нордијским партијама. Ова странка се залаже за укидање позитивне дискриминације, смањивање избегличких квота и социјалних издвајања за унапређивање политике мултикултурализма. У Финској која је позната као пријатељска и отворена држава, бојазан од миграната се своди на следеће когнитивне димензије: економску, културолошку и правну. Економски разлози се огледају у високим трошковима одржавања прихватних центара. Као културолошки разлог фигурира неспремност тражилаца азила да науче језик државе домаћина. Правни резони огледају се у тези да прихватање већег броја избеглица доводи до повећања криминалних активности.¹²

На антимигрантску дискурзивну матрицу није остало имуно ни Ибериско полуострво на ком се ве више чује глас (Vox) истоимене партије која велича суверенистичке и националистичке наративе праћене еуроскептицизмом. Антимигрантски и антиисламски дискурс сродан је десничарско-популистичкој Слободарској партији Аустрије и Националном савезу у Француској. На истој линији политичког резонувања сврставају се и Алтернатива за Немачку, италијанска Северна лига, пољска Право и правда, Фланмански интерес у Белгији, Народна партија Швајцарске, Партија за слободу у Холандији, Алтернативна демократско-реформистичка партија Луксембурга, Алијанса младих демократа (Фидес) у Мађарској и Странка за независност Уједињеног Краљевства. У политичкој брегзитској британској арени, антимигрантски дискурс је рефлексија неизвесности и непрестане анксиозности, ксенофобије и мржње чија су главна потка дискурзивно изграђени механизми претње и страха.¹³

¹² О овоме детаљније види: Migrant crisis: Finland's case against immigration, Internet, <https://www.bbc.com/news/world-europe-34185297>, 26. септембар 2019.

¹³ Овај феномен је студиозно анализиран код: Piotr Cap, „Immigration and Anti-migration Discourses: The Early Rhetoric of Brexit” in: *The Language of Fear Communicating Threat in Public Discourse*, Palgrave Macmillan, London 2017, 67-79.

Видети и студију: John Todd, *The British self and continental other: A discourse analysis of the United Kingdom's relationship with Europe*, Arena Report No 1/15, Arena, Oslo 2015.

Као најгрлатији политички противници миграната издвајају се Северна лига и Фидес. Северна лига (која је са Покретом пет звездица формирала краткотрајну прву популистичка владу Италије) подстиче дубоке антимигрантске ставове забрањујући нове приливе миграната и терајући бродове са мигрантима из италијанских вода као да су пиратске галије. Матео Салвини, лидер наведене партије користи тешку артиљеријску антимигрантску реторику као полигон за мобилисање бирачке базе. Корак даље је отишао политички инжењеринг владајућег Фидеса у Мађарској кроз изградњу антагонистичког демонизирајућег антимигрантског наратива кроз политичко комуникационе емитере. У Мађарској је аверзија према мигрантима променила епистемолошки статус и попримила обресе мизантропије и ксенофобије.

Сваки дискурс¹⁴ а тако и антимигрантски дискурс истовремено фигурира као инструмент комуникације и инструмент моћи. Отуда, комуникациони стил популистичких наратора своди се на наративе силе са интенцијом да се појачају негативни ефекти, уз честа понављања поруке која се шаље у етар.¹⁵ Као изворишта нове антимигрантске легитимацијске парадигме мапирам доминантне вредносне судове које промовишу мејнстрим политичари и наслеђе популистичке политичкокултурне традиције. Помодни антимигрантски политички напори осликавају тенденцију нашег времена да се гаји анимозитет према другости, страности. Орбанов и Салвинијев модел полази од премисе да мигранти појмљени као странци не могу да се ослободе својих мана, назадних традиција и укореењених идентитета али зато европско друштво може да се ослободи странаца. Примећујем да постмодерна, садашња Европа скида маску етоса хуманитета и показује огољеност концепта уједињености у различитости који је изгубио своју легитимацију те га је нужно редефинисати.

Све горенаведене европске политичке странке се у својим деловањима фокусирају на топосе нације и државе продубљујући неко време уснуо а сад врло манифестан социјални расцеп центар-периферија као рефлексije на минула времена европске историје освајања и колонизовања других (Ми-Они, пријатељ-непријатељ). Поједини аутори дају прецизну дијагнозу стања, сматрајући да антимигрантске странке „у миграцијама препознају опасност од декомпозиције друштва западног културног типа“.¹⁶

¹⁴ Ово се посебно односи и на правни дискурс који је исцрпније обрађен код: Драгана Ћорић, „Схватање Артура Кауфмана о односу језика и права“, Зборник Правног факултета у Новом Саду, 1/2019, 195-210.

¹⁵ О популистичком комуникационом стилу код: Ruth Breeze, „Approaching populist discourse from linguistics: graduation in political speeches“ in: Discourse and Politics (eds. Dejana Vukasović, Petar Matić), Institute for political studies, Belgrade 2019, 151-171.

¹⁶ Andelko Milardović, Tri eseja o euroskepticizmu: o semiotici euroskepticizma, Centar za politološka istraživanja, Zagreb 2012, 85.

Овде уочавам две политиколошке релевантне тенденције. Прво, негативни ставови према имигрантима кореспондирају са десно профилисаним политичким преференцијама. Друго, пролиферација имиграната доводи до смањења политичке подршке партијама левице. Европска традиционална левица се већ дужи низ година налази у политичко-идентитетској кризи. Данас готово да нема европске државе у којој је владајућа странка оријентисана ка левом центру (умереној левици, центар-левици). Европска левица је окренула леђа радничкој класи као својој традиционалној политичкој бази што је резултирало повећањем интересовања дојучерашњих гласача за десничарске кандидате. Плави оковратници у Европи у све већој мери подржавају десничаре популисте или апстинирају на изборима, што илустрирују резултати парламентарних избора у Аустрији, Немачкој и Француској. Статистика је неумољива и показује да је на парламентарним изборима 2017. године 59 % аустријских радника гласало за Слободарску партију Аустрије а паралелно је Социјалдемократска партија Немачке изгубила пола милиона гласова који су се слили у гласачке кутије Алтернативе за Немачку. Овај тренд није заобишао ни Француску, где је за само 20% плавих оковратника гласало за Социјалистичку партију.¹⁷ Наведена закономерност се пресликава и на резултате најновијих избора за Европски парламент на којима су партије крајње деснице као и националистички профилисане партије остварила успешан резултат. Многе партије су штавише на европским изборима оствариле бољи резултат него на домаћим, што сведочи о европском политичком току који је доминантно антимигрантски.

Имиграцијски феномен се реперкутије и на политичке преференције домицилног становништва на линији лево-десно. Посматрано кроз призму јавних финансија, имигранти доприносе домицилном становништву ако су нето даваоци за државу благостања а представљају финансијски терет ако су нето корисници.¹⁸ Надметање на тржишту рада иницирало је да повећање нискоквалификованих имиграната повећава подршку кандидатима крајње деснице, међу нискоквалификованим бирачима. Друга закономерност везује се за крајњу левицу и показује да је она доминантно позитивно настројена према избеглицама а негативно према миграцијима радне снаге. Ипак, повећање прилива имиграната увек резултира смањењем политичке подршке лево профилисаним политичким кандидатима.¹⁹

Склоност ка бинарним категоријама као крајњим поставкама да је левица промигрантски а десница антимигрантски настројена је само донекле

¹⁷ Michael Bröning and Christoph P. Mohr, „The Risk of Losing Touch“ in: *The Politics of Migration and the Future of the European Left*, ed. Michael Bröning and Christoph P. Mohr, Dietz, Bonn 2018, 10-11.

¹⁸ Antony Edo, Yvanne, Giesing, Jonathan Oztunc, Panu Poutvaara, „Immigration and electoral support for the far-left and the far-right“, *European Economic Review* No. 115/2019, 102.

¹⁹ *Ibid.*, 102-103.

тачна али не представља коначан суд. О томе сведоче историјска искуства из педесетих и шездесетих година двадесетог века, када су многе десничарске партије под утицајем индустријских лобија фаворизовале радничку имиграцију из медитеранских држава у западне европске државе. Истовремено, партије левице су показале негативно расположење према овом типу миграције јер су осећале бојазан за интересе домицилне радничке класе. Упркос генералном негативном становишту, европска левица је одиграла активну улогу у заштити грађанских и социоекономских права већ придошлих миграната.²⁰ Сличан резон се испољава у случају политичке оријентације влада у домену дефинисања и вођења миграцијских политика. Владе које инклинирају ка левом полу политичког спектра показују либералнији став према контроли граница и миграцијама у целини а истовремено су рестриктивније у односу према нелегалним мигрантима, у поређењу са десно профилисаним владама.²¹

Поједини радови емпиријског карактера полазе од премисе да миграцијски феномен не дели партије дуж политичког спектра већ интерно, тј. унутарпартијски.²² Унутарпартијски расцепи утемељени на миграцијама деле партијске чланове на оне који су ближи економској традицији партије и на оне који су повезанији са социо-културном партијском традицијом.²³ На истом фону је и Перлмутерова рефлексција да су либералне партије подељене између синдиката који заговарају рестриктивне политике и либералних и етничких група које теже отворенијим политикама, док су конзервативне партије на размеђу послодаваца који фаворизују имиграције и културних конзервативаца који пледирају за рестриктивније имиграцијске мере.²⁴

3. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Европска мигрантска криза показала се као лакмус папир за бујање антимигрантског националистичког и левопопулистичког дискурса. Мигранти су у очима европских популиста друштвени Други, архетипови странаца који не припадају нити ће икад припадати главном политичком и културном

²⁰ Hein de Haas and Katharina Natter, *The determinants of migration policies Does the political orientation of governments matter?*, Working Paper 117, July 2015, International Migration Institute, University of Oxford, 4.

²¹ *Ibid.*, 24.

²² Pontus Odmalm, „Political Parties and „the Immigration Issue”: Issue Ownership in Swedish Parliamentary Elections 1991–2010”, *West European Politics* 34(5), 2011, 1070-1091.

²³ Giuseppe Sciortino, „Toward a political sociology of entry policies: Conceptual problems and theoretical proposals”, *Journal of Ethnic and Migration Studies* 26(2), 2000, 213–228.

²⁴ Ted Perlmutter, „Bringing Parties Back In: Comments on „Modes of Immigration Politics in Liberal Democratic Societies”, *International Migration Review* 30(1), 1996, 375–388.

европском току. Антимигрантски дискурс је илустрација феномена маргиналности који се простира на политичко-филозофском дихотомијском континууму укљученост-искљученост, ми-они, пријатељ-непријатељ. Актуелизована социолошка категорија страности, другости у савременој европској политичкој интерпретацији подразумева свеколике границе. Границе као менталне конструкције у оквиру којих грађани модерних полиса не желе да приме варваре са светске периферије и дословне физичке границе у виду зидова и бодљикавих жица које се подижу по налозима нових политичких Нерона поручују онима са друге стране да нису добродошли. Поентирају са стихом који је талентовани и друштвено далековиди Константин Кавафи написао у песми Ишчекивање варвара: „Без варвара сада шта ће бити са нама? Ти људи, на крају, беху неко решење“.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

- Bauman Z. „Stvaranje i prevazilaženje stranca“, u : *Stranac u humanističkom nasleđu* (ur Dušan Marinković i Dušan Ristić), Mediteran Publishing, Novi Sad 2017, 62-85.
- Breeze R. „Approaching populist discourse from linguistics: graduation in political speeches“ in: *Discourse and Politics* (eds. Dejana Vukasović, Petar Matic), Institute for political studies, Belgrade, 2019, 151-171.
- Bröning M., Mohr C. „The Risk of Losing Touch“ in: *The Politics of Migration and the Future of the European Left*, ed. Bröning Michael and Mohr Christoph P., Dietz, Bonn 2018, 9-14.
- Cap P. „Immigration and Anti-migration Discourses: The Early Rhetoric of Brexit“, in: *The Language of Fear Communicating Threat in Public Discourse*, Palgrave Macmillan, London 2017, 67-79.
- Dennison J., Geddes A. „A Rising Tide? The Salience of Immigration and the Rise of Anti-Immigration Political Parties in Western Europe“, *The Political Quarterly*, Vol. 90, No. 1, January March 2019, 107-116.
- Edo A., Giesing Y., Oztunc J., Poutvaara P. „Immigration and electoral support for the far-left and the far-right“, *European Economic Review*, No. 115, 2019, 99-143;
- Finland's case against immigration, *Internet*, <https://www.bbc.com/news/world-europe-34185297>, 26. септембар 2019.
- Haas de H., Natter K. *The determinants of migration policies Does the political orientation of governments matter?*, Working Paper 117, July 2015, International Migration Institute, University of Oxford.
- Hjuz E. Ć. „Esej o čoveku sa margine“ u: *Stranac u humanističkom nasleđu* (ur. Dušan Marinković i Dušan Ristić), Mediteran Publishing, Novi Sad 2017, 113-123.
- Merkel W. „Kosmopolitizam protiv komunitarizma: novi sukob u evropskim demokracijama“, *Političke perspektive*, Vol. 6, No. 3/ 2016, 73-86.
- Messing V., Sagvari B. What drives anti-immigrant attitudes?, *Internet*, [/www.social-europe.eu/what-drives-anti-migrant-attitudes](http://www.social-europe.eu/what-drives-anti-migrant-attitudes), 10. септембар 2019.

- Milardović A. *Stranac i društvo Fenomenologija stranca i ksenofobije*, Pan liber, Zagreb 2013.
- Milardović A. *Tri eseja o euroskepticizmu: o semiotici euroskepticizma*, Centar za politološka istraživanja, Zagreb 2012.
- Odmalm P. „Political Parties and „the Immigration Issue”: Issue Ownership in Swedish Parliamentary Elections 1991–2010”, *West European Politics* 34(5), 2011, 1070-1091.
- Park R. E. „Ljudske migracije i marginalni čovek“ u: *Stranac u humanističkom nasleđu* (ur Dušan Marinković i Dušan Ristić), Mediteran Publishing, Novi Sad 2017, 100-112.
- Perlmutter T. „Bringing Parties Back In: Comments on „Modes of Immigration Politics in Liberal Democratic Societies”, *International Migration Review* 30(1), 1996, 375–388.
- Sciortino G. „Toward a political sociology of entry policies: Conceptual problems and theoretical proposals”, *Journal of Ethnic and Migration Studies* 26(2), 2000, 213–228.
- Todd J. *The British self and continental other: A discourse analysis of the United Kingdom's relationship with Europe*, Arena Report, No. 1/15, Arena, Oslo 2015.
- Zimel G. „Stranac“ u: *Stranac u humanističkom nasleđu* (ur Dušan Marinković i Dušan Ristić), Mediteran Publishing, Novi Sad 2017, 15-21.
- Станковић Пејновић В. „Тоталитаризам као облик медијске конструкције стварности“, *Српска политичка мисао*, бр. 2/ 2018, 45-63.
- Стекић Н. „Екстремизам као чинилац системске динамике заједничке безбедносне и одбрамбене политике Европске уније током мигрантске кризе“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 1/2019, 285-307.
- Ђорић Д. „Схватање Артура Кауфмана о односу језика и права“, *Зборник Правног факултета у Новом Саду*, 1/2019, 195-210.

*Tijana D. Perić Diligenski, Ph. D., Research Fellow
Institute for Political Studies
peric.tijana@yahoo.com*

Anti-migrant Discursive Matrix as a Political Narrative

Abstract: *The migrant crisis that Europe has been facing for many years has triggered an avalanche of xenophobia and the dispersion of anti-migrant sentiments that have become the reference matrix for populist discourse. Anti-migrant discourse emerges in parallel as a form of language use and a form of social and political interaction. The antagonistic stereotypical narrative of migrants begins with the thesis that they constitute a retrograde social group that poses an economic and security threat to the natives and which is not capable of culturally assimilating in the countries of transit and destination (dichotomy Us vs. Them). Spreading anti-migrant discourse becomes a strategy for winning the electorate and an important tool for mobilizing political support. The political engineering of European political parties shows that anti-migrant discourse is not the exclusivity of right-wing parties of the political spectrum (although they are the most closely related), but is becoming an increasingly important topic on the political agenda of left-wing populism. Anti-migrant discourse is reflected through a nationalist and hostile approach to immigration, the glorification of national and sovereign narratives, and hostility to neoliberalism. Anti-migrant narratives have found their footing in the political activities of many European parties that are largely sovereignly profiled. Such a political vault of reasoning transforms migrant into a foreigner and attest on the triumph of communitarianism in regards to cosmopolitanism, which makes the EU's slogan „in varietate concordia” (united in diversity) questionable and subject to deconstruction.*

Keywords: *migrant, discourse, populism, left-wing, right-wing*

Датум пријема рада: 13.11.2019.